

Fotografia: Katarzyna Mazurek

Żywnienie bydła mięsnego

JAKOŚĆ UZYSKIWANEGO MIĘSA ORAZ WYNIKI PRODUKCYJNE W CHOWIE BYDŁA MIĘSNEGO ZALEŻĄ PRZEDĘ WSZYSTKIM OD PRAWDIŁOWEGO ŻYWIENIA. DAWKA ŻYWIENIOWA POWINNA BYĆ ZBILANSOWANA POD KĄTEM ZAPOTRZEBOWANIA NA ENERGIĘ I BIAŁKO ORAZ DOSTOSOWANA DO WIEKU I POTRZEB PO-KARMOWYCH ZWIERZĘCIA. W POLSCE HODUJE SIĘ GŁÓWNIEM RASY LIMOUSINE, SIMENTAL I HAREFORD.

Krowy odchowujące cielęta oraz cielęta w różnym wieku mają specyficzne wymagania, które należy uwzględnić przy układaniu dawki pokarmowej.

- ▶ Krowy odchowujące cielęta należy żywić głównie paszami objętościowymi (pasza zawierająca 4,1 MJ energii netto i ponad 18% włókna surowego w 1 kg suchej masy). W okresie zimowym dawkę pokarmową stanowią głównie kiszonki, siano, słoma;
- ▶ odsadzone cielęta przeznaczone na opas potrzebują paszy o dużej zawartości energii oraz białka;
- ▶ cielęta przebywające z krowami, w celu zwiększenia przyrostów powinny mieć w dawce pokarmowej oprócz mleka matki oraz zielonki również paszę treściwą i siano.

Pasze treściwe

Pasze treściwe dla bydła opasowego charakteryzują się dużą koncentracją składników energetycznych i/lub białkowych w suchej masie. W ich skład wchodzi:

- ▶ **Ziarna oraz lodygi zbóż** wchodzące w skład pasz treściwych są wysokoenergetyczne, o dużej zawartości suchej masy, niewielkiej ilości wody i wysokiej zawartości skrobi. Bogate są w witaminę A, B i E, mają też niewielką zawartość sodu i wapnia. Poszczególne zboża mają zróżnicowaną wartość w żywieniu bydła opasowego.
- ▶ **Jęczmień** najlepiej przyswajany jest w formie gniecionej, w postaci płatków lub granulatu. Dopuszczalna jest także niewielka ilość całych ziaren

oraz słoma jęczmienna.

- ▶ **Owies** o właściwościach prozdrowotnych charakteryzuje się dużą zawartością plew i dużą ilością włókna surowego.
- ▶ **Ziarna kukurydzy** stosuje się z uwagi na dużą zawartość tłuszczu. Ich podaż należy dostosować do kukurydzy podawanej w kiszonkach stosowanych jako pasza objętościowa. Cielęta można żywić całymi zakiszonymi kolbami kukurydzy.
- ▶ **Żyto** w żywieniu bydła opasowego może być stosowane w ograniczonych ilościach (zawiera polisacharydy nieskrobiowe o właściwościach antyodżywczych) i tylko u starszych zwierząt, których przewód pokarmowy jest już całkowicie rozwinięty i dostosowany do wykorzystania składników odżywczych.
- ▶ **nasiona roślin motylkowatych** (koniczyna, lucerna) **i oleistych** (rzepak, słonecznik).
- ▶ **produkty uboczne przemysłu olejarskiego** (śruta).

Pasze objętościowe

Żywnienie bydła mięsnego wymaga również podawania dużej ilości pasz objętościowych. Najlepsze pasze objętościowe to siano, słoma, kiszonki i sianokiszonki, które zwierzęta chętnie spożywają ze względu na ich smakowitość.

Najważniejsze zasady w żywieniu bydła mięsnego

- ▶ **Ograniczona jednorazowa dawka paszy treściwej** (np. śruty czy wysłodków) nie powinna przekraczać 1,5 kilograma na jedno zwierzę. Zbyt duża ilość pasz

treściwych doprowadza do zakwaszenia mikroflory w układzie pokarmowym, co w następstwie powoduje liczne dolegliwości zdrowotne, w tym kwasicę.

- ▶ **Podawanie pasz w odpowiedniej kolejności.** Każda dawka pokarmowa powinna nie tylko zawierać optymalną ilość poszczególnych składników pokarmowych, lecz również musi być podawana w odpowiedniej kolejności. Zwiększa to przyswajalność paszy oraz wpływa na lepsze trawienie. Najpierw podaje się pasze objętościowe (sianokiszonkę, słomę lub siano), następnie kukurydzę, a dopiero potem paszę treściwą uzupełnioną o dodatki paszowe, które zawierają składniki mineralne i witaminy.
- ▶ **Karmienie o odpowiedniej porze.** Zadawanie pasz o stałych porach również wpływa na szybkość przyrostów i właściwe trawienie składników pokarmowych. Należy zachowywać równe odstępy czasu pomiędzy kolejnymi terminami karmienia.
- ▶ **Dostęp do wody.** Zwierzęta muszą mieć zapewniony stały dostęp do wody. Jest ona warunkiem zapewnienia zdrowia, szybkiego wzrostu masy ciała oraz prawidłowego rozwoju. Dostatek wody to warunek rozwoju mikroorganizmów żwacza, dzięki którym pasza zostanie strawiona, a substancje odżywcze w niej zawarte przyswojone. Wszystkim zwierzętom, począwszy od najmłodszych osobników, należy zapewnić wodę o dobrej jakości.
- ▶ **Podobny skład pokarmu.** Układ pokarmowy przeżuwaczy, szczególnie młodych zwierząt źle znosi zmiany w składzie dawek pokarmowych i bardzo powoli przyzwyczajają się do nowych rodzajów pokarmu. Korzystnie jest, jeśli na co dzień mają podawaną taką samą paszę, zarówno jeśli chodzi o jej ilość, jak i skład.

Najczęściej w hodowli bydła mięsnego stosuje się jeden z następujących systemów opasu:

- ▶ **Opas ekstensywny.** Obejmuje 2 sezony, które zwierzęta spędzają na pastwisku oraz jeden sezon zimowy, który spędzają w oborze lub innym budynku gospodarczym. Żywnienie o charakterze ekstensywnym może trwać do 36 miesięcy. Podczas długiego przebywania bydła na pastwisku zwierzęta korzystają głównie ze świeżej trawy. W okresie zimowym są karmione kiszonkami z dodatkiem paszy treściwej i siana. Stosuje się również składniki będące efektem ubocznym przetwórstwa spożywczego (melasa, wysłodki buraczane).
- ▶ **Opas półintensywny.** Jest to system naprzemienny, w którym bydło jest opasane przez jeden sezon na pastwisku i kolejny, zimowy w tzw. alkierzu. Często podczas korzystania z wypasu na łąkach bydło jest dokarmiane domieszką pasz objętościowych. W czasie pory zimowej głównym składnikiem pożywienia jest kiszonka z kukurydzy, do której dodawana jest pasza treściwa.
- ▶ **Opas intensywny.** Prowadzenie hodowli w ciągu całego tuczu odbywa się w budynku inwentarskim. Podstawą żywienia stada są różnego rodzaju kiszonki, z dodatkiem pasz treściwych. Ta metoda opasu wykazuje bardzo szybki przyrost masy ciała u zwierząt. Trwa ona przeciętnie od 18 do 20 miesięcy i charakteryzuje się łatwym dostępem do optymalnej ilości pokarmu. Należy jednocześnie pamiętać, żeby nie dopuścić do ryzyka wystąpienia kwasicy.

*Katarzyna Żywot-Górecka
PZDR Kędzierzyn-Koźle
OODR Łosiów*